

U4: Ta kontroll over dieselprisen med den grønne tusenlappen

Trumps krig mot Iran har skapt et prissjokk på diesel og bensin over hele kloden, med politiske ringvirkninger her hjemme i form av dieselbrøl og økt misnøye med regjeringen. Responsen fra norske politikere har så langt vært å bruke omlag fire milliarder kroner på fjerning av veibruksavgiften og kutt i CO2-avgifter. Dette har gitt lavere drivstoffpriser på kort sikt, men kan ikke gjentas den dagen vi rammes av et nytt Hormuz-sjokk.

Samtidig merkes klimakrisen stadig tettere på kroppen. Hyppigere tørke og ekstremvær rammer folk og truer matproduksjon både i Norge og internasjonalt. Nylig ble det rapportert at Golfstrømmen kan nå et vippepunkt så snart som i 2050, og kollapse allerede i vårt århundre – som betyr en ny istid for Norge. Det haster å fase ut fossil energi på verdensbasis for å begrense de verste klimaendringene. Derfor kan ikke den rødgrønne venstresiden gå med på ensidige kutt i bensin- og dieselprisene.

Svaret på floken er allerede vedtatt politikk hos alle de rødgrønne miljøpartiene (og til dels Arbeiderpartiet), nemlig grønn folkebonus. Konseptet går ut på at CO2-avgiften økes forutsigbart hvert år, men hele økningen betales ut igjen til befolkningen, i hovedsak med et likt beløp til hver innbygger. Med økte avgifter vil drivstoff og mange andre klimatunge varer blir dyrere. Samtidig vil folk med normal og lav inntekt få mer utbetalt enn de betaler inn gjennom økte klimaavgifter. Klimautslipp og ulikhet henger tett sammen, og grønn folkebonus tar konsekvensen av dette ved å drive omfordeling gjennom karbonskattlegging.

Hvis en rettferdig klimaavgift skal ha effekt på utslipp og gi en merkbar utbetaling for folk, må den settes høyt. MDGs forslag ville gitt 142 kroner i måneden, med altfor beskjeden effekt på inntektsforskjellene og utslippene. Tilbakebetalingen bør heller starte på 1000 kroner i måneden og øke med tusen kroner hvert år. En slik avgiftsøkning ville gitt konkret effekt på utslippene, og samtidig ville 12.000 kroner i året mer enn kompensere økte utgifter for de fleste. Der hvor avgiftsøkningen får spesielt negative utslag bør staten gå inn med avbøtende tiltak, for eksempel ved kraftig økt pant på vraking og gjenbruk av fossilbiler, eller gjennom jordbruksoppgjøret.

En rettferdig grønn folkebonus gir forutsigbarhet for næringslivet, det offentlige og hver enkelt, slik at de kan planlegge for en framtid der vi må vekk fra fossile brennstoff. Som oljeproduserende land vil det ikke være noe problem for Norge å sikre en forutsigbar og jevnt økende pris på bensin og diesel. Når råoljeprisen på verdensmarkedet er høy vil økte oljeinntekter gjøre det mulig å øke tilbakebetalingen som planlagt selv om avgiften midlertidig justeres ned.

Dersom oljelandet Norge kan å innføre en forutsigbar, effektiv, rettferdig og populær klimaavgift, vil det bli et eksempel som mange andre land kan følge. Derfor er det viktig at de rødgrønne klarer å samles om en grønn tusenlapp som svar på dieselbrølet.

Forslagsstillere:

Sondre Molteberg Dalen, Ås SV
Anders Ekeland, Bærum SV